

“Iemand die af en toe komt kijken hoe dat het gaat.”

“Kinderen laat je horen.”

“Samenwerken met de nieuwe generatie.”

“Leren in de ‘echte’ wereld!”

“Ik wil fouten mogen maken en experimenteren.”

Samen voor onze toekomst

**Beleid jeugd(hulp)
2020-2023**

Inhoud

5

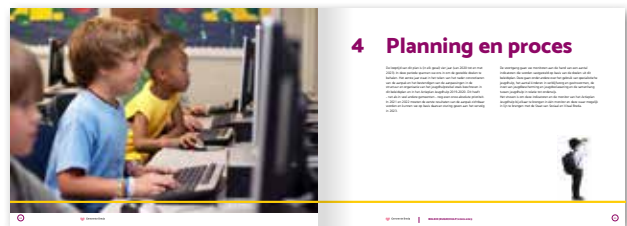
7

11

19

35

“Wat er ook in een land speelt, laat het vooral de kinderen zijn.”

Loesje

Voorwoord

“Wat er ook in een land speelt, laat het vooral de kinderen zijn.” Beter dan Loesje kan ik het niet verwoorden. Al spelend op weg naar een gezond, veilig en stabiel leven. Wie wil dat nu niet? Bovendien: jong geleerd is oud gedaan. Dan moeten we dus vroeg beginnen. Met onze jeugd. Een gezond, veilig en stabiel leven begint thuis, ondersteund met een breed aanbod aan voorzieningen. Voorzieningen die - sinds de decentralisatie van zorgtaken van het Rijk naar gemeenten - voor iedereen steeds dichterbij huis en laagdrempelig beschikbaar zijn. En die sinds de decentralisatie ook steeds belangrijker worden om nog betere en efficiëntere zorg te kunnen leveren.

Goede basisvoorzieningen en ondersteuning aan kinderen en hun opvoeders, staan dan ook centraal in ons jeugdbeleid. Met de achterliggende gedachte dat we hiermee enerzijds zoveel mogelijk opvoeders kunnen ondersteunen en problemen voor kunnen zijn. En anderzijds zware zorg kunnen voorkomen of terugdringen én kosten kunnen besparen. Het grootste deel van alle kinderen en gezinnen redt het prima met de beschikbare basisvoorzieningen. Want, het gaat hartstikke goed met heel veel kinderen en hun opvoeders. Jeugdhulp komt in beeld wanneer het – ondanks al die basisvoorzieningen - (even) niet lukt. Dan gaan we samen met kinderen en hun opvoeders aan de slag om te werken aan, zoals we dat noemen, het herstel van het gewone leven. Omdat onze overtuiging is dat een kind – als het even kan én veilig is voor het kind - thuis het beste af is.

De Toekomststoel

Breda is een kindvriendelijke stad. Dat betekent dat beleidsplannen ook onder die noemer tot stand komen, met daarbij een prominente rol voor jeugdparticipatie. In Breda maken we geen jeugdbeleid over

jeugd, maar met hen. We willen weten wat kinderen denken en we verwerken dat in ons beleid. De Toekomststoel staat daar symbool voor en zorgt ervoor dat we niet meer om kindparticipatie heen willen én kunnen. Zie je kinderen? Dan zie je de stoel. Zie je de stoel? Dan zijn kinderen aan zet om mee te praten, mee te doen en waar dat kan ook mee te beslissen. Samen met onze jeugd schrijven we zo verder aan het verhaal van Breda: ‘Breda brengt het samen’.

Samenhang

Zoveel mogelijk herstel van het gewone leven. Daar gaan we mee aan de slag in ons jeugdbeleid. En daarbuiten. Want, we gaan het niet redden wanneer we ons alleen op jeugdbeleid richten. Sterker nog, daarvoor moeten we dwars door disciplines – zoals cultuur, sport, Wmo, Participatieketen, armoedebeleid of onderwijs – heen. Veel problemen die kinderen hebben of raken, zijn namelijk geen jeugdhulpvragen, maar komen voort uit bijvoorbeeld schulden of verslavingsproblemen van opvoeders. We moeten dus op zoek naar een oplossing voor de oorzaak van de problemen en ons niet beperken tot symptoombestrijding. Het zoeken naar die samenhang en het aangaan van die verbinding, is van groot belang. Ik durf zelfs te stellen van levensbelang. Alleen zo kunnen we de juiste zorg bieden, terug naar het gewone leven én werken aan de toekomst van onze kinderen. Kinderen die wat mij betreft blijven spelen tot hun 100ste. Immers: “Je stopt niet met spelen omdat je oud wordt, je wordt oud omdat je stopt met spelen.”

Marianne de Bie,
wethouder Jeugd, Onderwijs en Cultuur

1 Inleiding

Doel

Met het jeugdbeleid 2020-2023 investeert de Gemeente Breda verder in een kind- en gezinsvriendelijke omgeving die ruimte biedt voor ontplooiing van kinderen én extra aandacht schenkt aan kinderen en gezinnen die dat nodig hebben.

Gelukkig gaat dat opgroeiproces bij heel veel kinderen, jongeren en hun opvoeders gewoon goed. We spreken in dit jeugdbeleid van opvoeders, omdat we ons realiseren dat het traditionele gezin niet voor alle kinderen vanzelfsprekend is. Elk kind verdient wel een veilige thuissituatie die op verschillende manieren vorm kan krijgen. Als gemeente dragen we daar graag aan bij met een uitgebreid palet aan basisvoorzieningen waar iedereen gebruik van kan maken. Daar waar het (even) niet goed gaat, waar kinderen kwetsbaar of onveilig zijn, wanneer een kind niet vanzelfsprekend gebruik kan maken van kansen die onze samenleving biedt of waar basisvoorzieningen niet toereikend zijn, zijn we er ook. Met de juiste hulp en met passende zorg. Voor kinderen en hun opvoeders. Immers, we kunnen kinderen niet los zien van hun opvoeders.

In 2014 hebben we daarvoor ons eerste beleidsplan, Beleidskader

Jeugdhulp, vastgesteld, waarin we ook de voorgenomen inrichting van het Bredase jeugdhulpstelsel hebben beschreven. Het Beleidskader Jeugdhulp liep daarmee vooruit op de decentralisatie in 2015, waarbij zorgtaken vanuit de Jeugdwet overgeheveld werden van het Rijk naar gemeenten. De afgelopen jaren zijn we volop aan de slag gegaan met deze opdracht, leerden we veel én ontdekten we de 'haken en ogen' die gepaard gaan met de opdracht om betere en efficiëntere hulp te leveren. Daarnaast ligt er vanuit het bestuursakkoord Lef & Liefde de opdracht om in twee jaar de begroting sluitend te krijgen. Het Actieplan Jeugd 2019-2020 beschrijft de maatregelen om deze opdracht te realiseren

Met dit nieuwe beleidsplan verdiepen we, op basis van deze opgedane ervaring, de al eerder ingezette organisatie van het jeugdhulpstelsel. Daarnaast creëren we vooral de juiste randvoorwaarden die elk kind verdient om gezond en veilig op te groeien. Want, elk kind heeft recht op onderwijs, op vrienden en op een omgeving waar hij of zij zich thuis voelt. Zij ontdekken, spelen, maken soms fouten en kleuren zo nu en dan buiten de lijntjes. Zo leren zij wie zij zelf zijn, hoe zij in het leven staan, hoe de samenleving werkt, welke rol zij in die samenleving kunnen spelen en wat zij ervoor kunnen betekenen.

In gesprek

We 'maken' onze stad vooral mét kinderen en jongeren. Alles wat we doen voor en met jeugd, doen we met deze bril op. Maar ook alles wat niet direct met jeugd te maken heeft, doen we vanuit het perspectief kindvriendelijke stad. Immers, jeugd is overal. Om in beeld te hebben wat er speelt in Breda, hebben we allereerst met kinderen zelf gesproken. Op basis van de Rechten van het Kind, hebben zij nagedacht over welke onderwerpen zij essentieel vinden in het opgroeien in Breda. Nu en in de toekomst.

Daarnaast voerden we gesprekken met professionals over aandachtspunten voor kwetsbare Bredase kinderen en hoe de gemeente hulp en ondersteuning beter kan organiseren om snel, goed en op maat te kunnen helpen en daarmee zwaardere zorg te voorkomen. Gericht op herstel van het normale leven. Om duidelijk te maken wat dat betekent voor het werk van professionals en om dat consequent toe te kunnen passen, is samen met hen een aantal spelregels opgesteld. Spelregels die altijd terugkomen in alles wat we doen binnen het jeugdbeleid.

Uit de gesprekken met kinderen en professionals zijn de thema's vastgesteld die de speerpunten vormen voor dit nieuwe beleidsplan. Die thema's zijn Jeugdparticipatie, Spelen, Gezond leven, Onderwijs(-zorg), Veiligheid, Familie en Jeugdhulp. Per thema is concreet gemaakt wat we in de komende vier jaar willen bereiken en wat we daarvoor gaan doen.

Spelregels

1

We betrekken kinderen, jongeren, opvoeders en maatschappelijke partners. Zij denken, doen en beslissen mee over de vraagstukken van de stad en hun eigen toekomst.

2

We gaan uit van het gewone opgroeien. We respecteren de eigen opgroei- en opvoedstijlen van jeugdigen en opvoeders en faciliteren hen om 'het zelf te doen'.

3

We gaan uit van talenten en competenties van kinderen, jongeren en opvoeders.

4

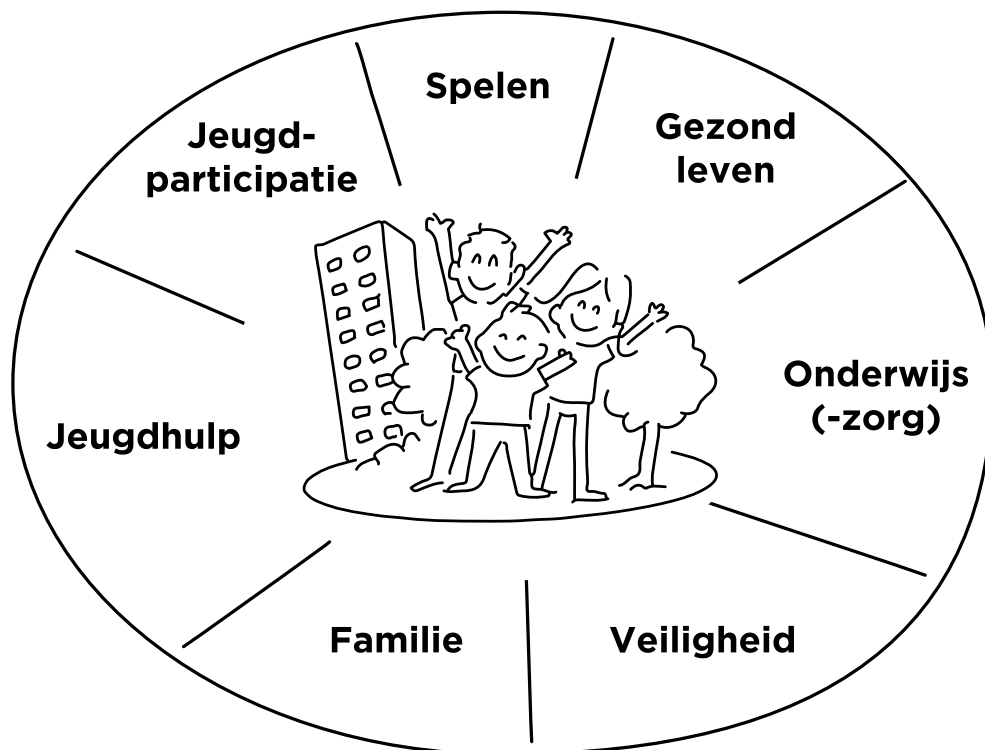
Het netwerk van organisaties en voorzieningen is rondom kinderen, jongeren en opvoeders georganiseerd, met jeugdigen en ouders in regie.

5

We denken circulair en niet lineair: professionals en vrijwilligers voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk en kennen en vertrouwen op elkaars expertise.

6

Ongelijkheid erkennen en actie in de vindplaatsen: inzetten daar waar hulp en ondersteuning het meest nodig is. Waar jeugdigen en opvoeders de vraag stellen, pakken we deze ook op.

Opbouw jeugdbeleid

Ons jeugdbeleid richten we positief in. Dat betekent dat we uitgaan van het versterken van het gewone leven en van de eigen mogelijkheden van kinderen (en opvoeders). Investeren in een positieve opvoeding, succesvolle schoolloopbaan en brede ontwikkeling van kinderen en jongeren, is immers het fundament van welzijn, economische zelfstandigheid en meedoen in de samenleving.

Jeugdbeleid is daarmee breed en varieert van participatie tot spelen en van gezond leven tot veiligheid. Goede speel- en groenvoorzieningen, sport en culturele activiteiten, het mogelijk maken van opvang en onderwijs, bibliotheekwerk en advies, voorlichting over gezondheid en welzijn, hulp en ondersteuning bij opvoedproblemen (van licht tot zwaar) en actief mee kunnen denken over en bij kunnen dragen aan de stad, dragen stuk voor stuk bij aan een prettig leefklimaat voor kinderen. Daar werken we allemaal aan. Dwars door disciplines heen.

Dit plan bestaat daarom uit twee delen. In het eerste deel geven we de speerpunten en ambities weer voor het brede jeugdbeleid en verwijzen we voor de uitwerking ervan naar andere beleids- en actieplannen. In het tweede deel komt het nieuwe beleid voor het Bredase jeugdhulpstelsel aan bod.

“Leren in de ‘echte’ wereld!”

**“We willen ruimte
en groen, niet te
lang stilzitten.”**

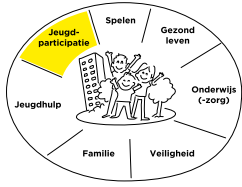
2 Speerpunten jeugdbeleid

**“Onze stem telt
daadwerkelijk
mee.”**

Een kindvriendelijke stad waarin alle kinderen kunnen meedoen vraagt om jeugdbeleid dat aandacht heeft voor het faciliteren van de ontwikkeling van talenten, voor het actief meedoen op school en voor activiteiten in de vrije tijd. Ons jeugdbeleid is daarom gemeentebreed en gericht op alle kinderen in onze Bredase samenleving. Het vormt het fundament waarop we vervolgens het jeugdhulpstelsel bouwen om ook het meedoen van kwetsbare kinderen én de hulp die zij nodig hebben, mogelijk te maken. De speerpunten van dit brede jeugdbeleid leggen we vast in dit plan. De uitwerking ervan vindt plaats binnen diverse gemeentelijke beleidsterreinen. Daarmee beogen we het werken vanuit een gezamenlijke ambitie en inspanning om het meedoen van alle kinderen in de samenleving mogelijk te maken.

In dit hoofdstuk komen de thema's gericht op alle kinderen in de stad aan bod, met verwijzingen naar de betreffende beleids- en actieplannen. Het volgende hoofdstuk gaat in op de thema's binnen het Bredase jeugdhulpstelsel gericht op kwetsbare kinderen. Aan bod komt wat we de komende jaren willen bereiken en wat we daarvoor gaan doen.

Jeugdparticipatie

Bij de vraagstukken van de stad, nemen we ideeën van onze kinderen en jongeren serieus. Door hen mee te laten denken, -doen en -beslissen over de toekomst van de stad, stimuleren we een bewustzijn van maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Kinderen hebben het recht om te participeren, om mee te doen. Zij hebben ook het recht om gehoord te worden als het gaat om zaken die invloed hebben op hun leven. Hun mening telt, we hebben die mening nodig om goed beleid voor de toekomst - hun toekomst - te kunnen maken. Met participatie en interactief beleid sluiten we aan bij de leefwereld van kinderen en jongeren en krijgen zij de ruimte om actief mee te denken over maatschappelijke vraagstukken of om mede-eigenaar te zijn van publieke projecten. Jeugdparticipatie biedt kinderen en jongeren de mogelijkheid te ontdekken waar ze goed in zijn, verantwoordelijkheid te nemen en om een brede kijk op de wereld te ontwikkelen. In Breda geven we dit de komende jaren een impuls met het actieplan 'De Toekomststoel'. De toekomststoel staat symbool voor het meedoen, meedenken en meebeslissen door jeugd over hun eigen toekomst en die van de stad. Ook gebruiken we de verhalen van kinderen en jongeren die ervaring hebben gehad met het jeugdhulpstelsel om de kwaliteit van onze jeugdhulp te verbeteren.

Voorjaar 2019 is de 2e Kindertrendrede gepresenteerd. Een groep enthousiaste kinderen boog zich over vraagstukken die gaan over hun eigen toekomst en de toekomst van de stad. Ze deden hierbij tien adviezen, waaronder 'leer hoe ons hoe we beter kunnen samenleven', 'Breda van het gas af' en 'zorg beter voor de dieren'.

“Samenwerken met de nieuwe generatie.”

“Kinderen laat je horen.”

“ONZE TOEKOMST”

NORMEN & WAARDEN

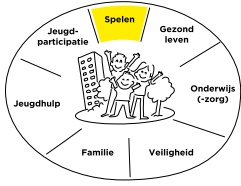
RESPECT

MEEPRATEN

MEEDOEN

MEEBESLISSEN

Spelen en vrije tijd

In Breda is voldoende ruimte om vrij te spelen en te ontspannen, ook zonder bemoeienis van volwassenen. Thuis, op school, in de buurt en in de vrije tijd faciliteert de omgeving het leren, ontdekken en ontwikkelen.

Elk kind heeft recht op vrije tijd en ontspanning. Tijd waarin het kind kan spelen of deelnemen aan culturele, artistieke of creatieve activiteiten. Spelen is niet alleen leuk, (samen)spelen is essentieel voor de ontwikkeling van de fantasie, van het lichaam, van de sociale vaardigheden en van wie je bent als mens. Voor een brede ontwikkeling hebben kinderen verschillende, elkaar aanvullende leefmilieus nodig waar ze uiteenlopende indrukken opdoen: thuis, op school, in de buurt, in de vrije tijd, zowel online en offline. Sport, spel en cultuur dragen bij aan ontmoeting, ontwikkeling en de gezondheid van kinderen en jongeren. Niet elke jeugdige heeft dezelfde mogelijkheden of interesses. Daarom zorgen we ervoor dat een breed aanbod van speelplekken en sport- en culturele activiteiten beschikbaar, veilig en makkelijk toegankelijk is. Ook hebben we aandacht voor de online wereld, waar kinderen en jongeren hun vrije tijd doorbrengen. Zie daarvoor het Actieplan Speelruimte, de Beleidsvisie Kunst en Cultuur 2019-2024 'In verband met cultuur' en de Visie Sport en Bewegen 2017-2030.

“We willen ruimte en groen, niet te lang stilzitten.”

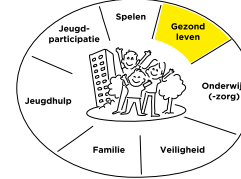
“Leren in de ‘echte’ wereld!”

We zetten in op vergroening van de schoolpleinen en creëren een openbare ruimte die bewegen stimuleert (Actieplan JOGG 2019-2020).

“Gezondheid als basis, zowel mentaal als fysiek.”

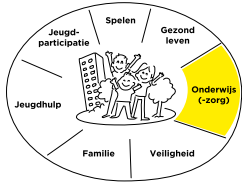
“Grote mensen mogen nadenken over hoe wij gezondere keuzes maken.”

Gezond leven

We beschermen kinderen en jongeren tegen invloeden die een gezond leven in de weg staan.

Elk kind heeft recht op een gezond leven, gezond opgroeien en een zo goed mogelijke ontwikkeling. Een goede gezondheid speelt daarin een belangrijke rol. Dat begint al vroeg; daarom monitort de jeugdgezondheidszorg vanaf de geboorte - en ook al daarvoor - de gezondheid en ontwikkeling van kinderen. Elk kind verdient namelijk een kansrijke start. Verder stimuleren we met de aanpak Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) het meer bewegen en gezond leven onder jongeren. Met het Actieplan JOGG 2019-2020 werken we hier verder aan, onder andere over rookvrij opgroeien, het creëren van een leefomgeving die uitnodigt tot bewegen, water drinken en gezonde voeding. Daarnaast zetten we in op het voorkomen van problematisch alcohol- en drugsmisbruik. Een gezond leven gaat ook over mentale gezondheid. Elke jeugdige moet de vrijheid voelen om zichzelf te kunnen zijn. Met de regenboogaanpak zet Breda zich in voor sociale acceptatie, veiligheid en emancipatie van de jongeren in de LHBTI-gemeenschap. Daarnaast zijn betekenisvolle relaties essentieel voor een goede (mentale) gezondheid. Daarom verdient eenzaamheid onder jongeren onze aandacht.

Onderwijs

Kinderen en jongeren in Breda krijgen kansen om zich optimaal te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving.

Elk kind heeft recht op onderwijs. Het onderwijs leert hen de kennis en vaardigheden die nodig zijn om een passende plek in de samenleving te vinden. Ook draagt het onderwijs bij aan het ontwikkelen van een brede kijk op de wereld. De school is dé ontmoetingsplek voor kinderen, opvoeders en partners in de wijk en daarmee een belangrijk leefdomein voor kinderen en jongeren. Elk kind verdient het om lekker in zijn vel te zitten. Alleen dan is optimaal leren mogelijk. Kinderen en jongeren zijn gebaat bij soepele overgangen tussen verschillende onderwijsvormen, kinderopvang, zorg en buitenschools aanbod (zoals cultuur- en sportactiviteiten). De afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in de samenwerking tussen verschillende organisaties, professionals en vrijwilligers in en rondom de school. Voorbeelden daarvan zijn voor- en vroegschoolse educatie (vve), het voorkomen van onderwijsachterstanden en voortijdig schoolverlaten (vsv). De gezamenlijke ambities van de gemeente en het onderwijsveld staan beschreven in de Strategische Onderwijsagenda 2019/2020 – 2023/2024. De komende jaren zetten we daarvoor in op zeven hoofdlijnen: veerkracht & identiteit, samen leven, economie & kennis, taal, leren creëren & doen, techniek en internationalisering.

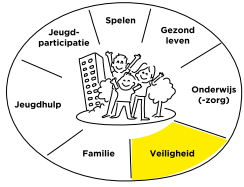
In Breda zijn we landelijk koploper op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie. Naast dat we kinderen die geboren worden in een achterstandspositie een educatieprogramma bieden tussen 2,5 en 4 jaar, bieden we ook vanaf de geboorte interventies in de thuissituatie, waarmee opvoeders leren hoe zij zelf de ontwikkeling van hun kind optimaal kunnen stimuleren. Zo investeren we op gelijke kansen bij de start aan het onderwijs voor elk kind.

“Waar oprechte aandacht voor mij is.”

“Onderwijs moet ons de vaardigheden leren die we nodig hebben in de toekomst.”

Veiligheid

Kinderen en jongeren moeten kunnen opgroeien in een veilige omgeving.

Kinderen en jongeren hebben het recht om in een veilige omgeving op te groeien. Verschillende factoren zijn van invloed op deze veilige omgeving. Dit begint thuis. Opvoeders zijn in de eerste plaats verantwoordelijk om hun kind een veilige omgeving te bieden. Ook dienen kinderen zich veilig te kunnen verplaatsen in het Bredase verkeer, op weg naar school en andere activiteiten. Wanneer jeugdigen zelf zorgen voor onveiligheid, voor zichzelf, voor hun omgeving of de samenleving, voorkomen we dat zij daadwerkelijk in de criminaliteit belanden. We maken hen weerbaar voor negatieve invloeden van buitenaf. Daarbij realiseren we ons dat deze negatieve invloeden zich ook in de online wereld bevinden. Slachtoffers en daders zijn om deze reden soms dan ook minder zichtbaar. Daarom zetten we in op digitale weerbaarheid. Op het gebied van cyberpesten, maar ook om ronselpraktijken in het kader van loverboys en radicalisering tegen te gaan. Daarnaast zien we jeugdoverlast in kwetsbare wijken. Dit vraagt om nauwere samenwerking tussen zorg en veiligheid. We werken aan een uniforme aanpak in Breda, waarbij jeugdwerk, jeugdboa's en de jeugdbrigadiers nauw met elkaar samenwerken. We sluiten hierbij aan bij het Meerjarenprogramma Veiligheid 2019-2022.

Met het jeugd- en jongerenwerk en het programma 'Grote Broer, Grote Zus' investeren we in talent- en identiteitsontwikkeling bij jongeren die een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Tegelijkertijd leveren zij een bijdrage aan de leefbaarheid in de wijk.

"Gelukkige mensen zijn goed voor de samenleving."

"Op een goede plek terecht komen die past bij mijn interesses en kwaliteiten."

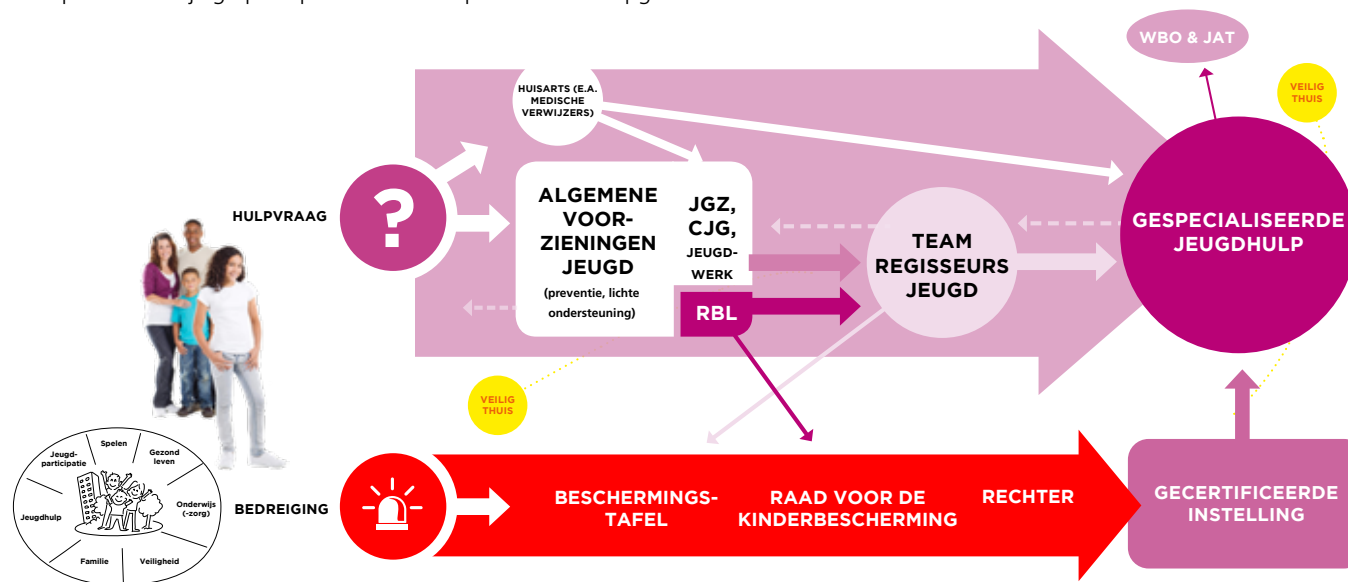

3 Speerpunten jeugdhulpstelsel

Ieder kind moet gezond en veilig kunnen opgroeien. Dit opgroeien gaat niet altijd vanzelf, maar met vallen en opstaan. De meeste jeugdigen en opvoeders vinden zelf hun weg als het gaat om opvoeden en opgroeien. Sommige kinderen, jongeren en gezinnen zijn kwetsbaar en hebben tijdelijk of langdurig een steuntje in de rug nodig. Bijvoorbeeld wanneer er sprake is van armoede of schulden, wanneer er sprake is van een ontwikkelachterstand, wanneer thuiswonen door omstandigheden niet meer gaat. Daarom is het belangrijk om het brede jeugdbeleid en het jeugdhulpstelsel aanvullend op elkaar te laten zijn: investeren in de ontwikkeling van kinderen én investeren in preventie om dreigende problemen tijdig op te sporen en aan te pakken. Onze opgave is om

een nog meer samenhangend geheel te maken van algemene jeugdvoorzieningen, preventie, lichte ondersteuning en intensieve hulp bij grotere problemen, beperkingen of ontwikkelingsstoornissen. Kortom, een totaalplaatje, zodat ook kwetsbare kinderen voldoende kansen krijgen. Een sterke en positieve omgeving vormt daarin de basis. Met een directe toegang tot informatie, advies en hulp wanneer dat opvoeden en opgroeien gepaard gaat met vragen. En met intensieve specialistische hulp dichtbij huis wanneer dat nodig is. In dit hoofdstuk staan de ambities die wij hierin hebben en hoe we daar invulling aan geven.

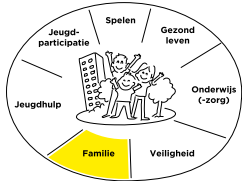

“Mijn familie betrekken en een compleet plaatje vormen en de kinderen niet aan hun lot overlaten.”

“Thuis? Ik wil echt niet thuiswonen! Maar wel in een gezin.”

Familie

In Breda moeten kinderen gezond en veilig in de eigen thuis-situatie kunnen opgroeien. Waar dat in de eigen thuissituatie niet lukt, bieden we een passende en perspectief biedende woonplek, bij voorkeur in een gezinsvorm.

Kinderen hebben het recht om op te groeien in een gezinsomgeving en 'zo thuis als mogelijk'. Opgroeien tot gezonde volwassenen, vergt liefde en aandacht. Maar ook het stellen van grenzen en het meemaken van situaties om van te leren. Soms raken draagkracht en draaglast van opvoeders uit balans. Opvoeders hebben dan extra ondersteuning nodig. Vaak vinden zij al hulp en steun bij familie, vrienden of andere mensen in hun directe omgeving. Wanneer dat nodig is kunnen zij ook een beroep doen op jeugdhulp, die hen ondersteunt in een zo snel mogelijk herstel van het gewone leven.

Veel opvoed- en opgroei-problemen zijn goed op te lossen met de eigen kracht van opvoeders, kinderen en hun sociale netwerk. In sommige situaties is het in het belang van het kind om voor bepaalde tijd (bijvoorbeeld een dagdeel in de week of een weekend in de maand) in een ander gezin te kunnen zijn. En soms is het voor de veiligheid of ontwikkeling van een kind onvermijdelijk dat het (tijdelijk) ergens anders gaat wonen. Zo'n uithuisplaatsing heeft nogal een impact op kind en gezin en is daarom nooit een eerste keuze. Waar mogelijk wordt altijd eerst hulp in de thuissituatie geboden, juist om uithuisplaatsing te voorkomen. Wanneer een kind uiteindelijk toch (tijdelijk) uit huis gaat, is het streven om 'zo thuis als mogelijk' op te groeien.

Er zijn verschillende vormen van hulp die bijdragen aan het 'zo thuis mogelijk' opgroeien. Variërend van licht tot intensief en van kortdurende tot langdurige opvang. Deze gezinsvormen bieden een (tijdelijke) plek aan een kind en worden ondersteund door een professionele organisatie. We hebben het dan over steungezinnen, pleeggezinnen en gezinshuizen. Steungezinnen zijn vrijwilligers die opvoeders ondersteunen bij de opvoeding door hun kinderen voor een dagdeel of een logeerweekend in hun eigen gezin op te vangen. Pleeggezinnen nemen de opvoeding van opvoeders (gedeeltelijk) over in de vorm van netwerk-, weekend-, crisis- of reguliere pleegzorg. Gezinshuizen ten slotte zijn kleinschalige woonvormen voor opvoeding, ondersteuning en zorg voor kinderen met een verstoorde gezinsrelatie en/of complexe problematiek. Bij de inzet van deze vormen van hulp is aandacht nodig voor de complexiteit van de problematiek en voor de hanteerbaarheid in een gezinssituatie. Kinderen die (even) niet thuis kunnen opgroeien, hebben namelijk vaak traumatische gebeurtenissen meegemaakt of kampen met ernstige problematiek. Dit kan soms ook betekenen dat een verblijf in een instelling de best passende oplossing is.

De overgang naar volwassenheid kan voor kwetsbare en minder zelfredzame jongeren bijzonder lastig zijn. Zeker als zij een ondersteunend netwerk en daarmee een vangnet missen. Door te zorgen voor een doorgaande lijn met passende zorg en ondersteuning en door domeinoverstijgend te werken, kan Breda deze jongeren beter helpen. Dit begint met een tijdige voorbereiding op zelfstandigheid, bijvoorbeeld voor het vinden van een passende en betaalbare woning en de overgang van school naar werk.

Waar staan we nu?

Preventieve activiteiten binnen Breda zijn mede gericht op het vergroten van het sociale netwerk en de zelfredzaamheid van kwetsbare gezinnen. Zo zijn de programma's 'Voorzorg' en 'Coördinator Zwangerenzorg' gericht op ondersteuning van kinderen die geboren worden in een kwetsbare positie en bieden CJG-vrijwilligers (Centrum voor Jeugd en Gezin) laagdrempelige ondersteuning aan gezinnen die het op eigen kracht (tijdelijk) niet redden. Het project 'Grote Broer en

Grote Zus Breda' zorgt voor een vangnet voor jongeren waarbij het opgroeien in deze complexe maatschappij niet vanzelfsprekend is en het project JIM (Jouw ingebrachte mentor) is gericht op ondersteuning van vastgelopen jongeren en hun gezinnen en in het stabiliseren van de thuis- of onderwijsituatie.

Aanvullend op preventieve ondersteuning, biedt het CJG (gezins-) begeleiding bij opvoed- en opgroei-problematiek. Vanuit het Team Regisseurs Jeugd wordt procesregie ingezet bij complexe (meervoudige) problematiek voor een gezinsaanpak. Zij kunnen bij het bepalen van passende jeugdhulp en de noodzaak tot uithuisplaatsing, gebruik maken van de specialistische expertise van het Jeugdadviessteam. In de specialistische jeugdhulp zijn, naast het brede reguliere aanbod, ook specifieke interventies beschikbaar om uithuisplaatsingen te voorkomen. Denk daarbij aan multisysteemtherapie (MST) of Functie Assertieve Community Treatment (FACT).

In samenwerking met onze partners is een zogenoemde praatplaat tot stand gekomen. De praatplaat ondersteunt het proces tot zelfstandigheid voor jongeren die langdurig in hulpverlening hebben gezeten. Een belangrijk onderdeel is het toekomstplan. In gesprek met de jongere, wordt in het toekomstplan beschreven hoe het perspectief van de jongere eruitziet na 18 jaar. Er wordt aandacht besteed aan het eigen netwerk en eventuele ondersteuning. In de contracten met de zorgaanbieders is vastgelegd dat zij in het 16e levensjaar dit gesprek starten.

MST is gericht op jongeren tussen 12 en 18 jaar met ernstige gedragsproblemen die voor zowel henzelf als voor hun omgeving problematisch zijn geworden. Behandeling vindt thuis plaats en is gericht op het gehele gezin.

Om bij een uithuisplaatsing vaker een gezinsvorm te kunnen bieden, heeft Breda samen met pleegzorgaanbieders en pleegouders een aantal campagnes voor de werving van nieuwe pleegouders georganiseerd. Na een korte opleving, zien we nu echter een afname van het aantal pleegouders. Mogelijke oorzaak hiervan is een grotere uitval van pleeggezinnen door zwaardere problematiek en/of door het ontbreken van voldoende begeleiding. Een extra impuls in de uitbreiding van gezinshuizen heeft wel geleid tot meer gecontracteerde gezinshuizen in de regio Breda.

De oorzaak van een uithuisplaatsing ligt vaak in de bredere gezinsproblematiek die niet met jeugdhulp alleen valt op te lossen. Het gaat dan bijvoorbeeld om problemen bij de opvoeders, zoals schulden en armoede, een complexe scheiding of psychiatrische problematiek. Dat vraagt om een integrale aanpak van volwassenenzorg én jeugdhulp. Alleen zo kunnen we de ontwikkelingskansen voor de kinderen in het gezin verbeteren. Daarom is de Gemeente Breda eind 2018 onder andere gestart met het ontwikkelen van de zogenoemde 'regieapplicatie sociaal domein'; een applicatie om de noodzakelijke integrale aanpak voor deze gezinnen beter te ondersteunen.

Ondanks onze inspanningen zien we een toename van het aantal jeugdigen dat uit huis wordt geplaatst. Verhoudingsgewijs is er daarbij ook sprake van meer instroom in de verblijfszorg binnen een instelling dan in de gezinsvormen. In 2018 kregen 432 kinderen in Breda te maken met een (tijdelijke) uithuisplaatsing. Ter vergelijking: in 2016 was dat aantal 317¹. Van deze kinderen werd in 2018 circa de helft geplaatst in een pleeggezin of gezinshuis. Voor de kinderen in verblijfszorg in een instelling was de gemiddelde verblijfsperiode in 2018 285 dagen². Werk aan de winkel dus om ons beleid stevig in te zetten en veel strakker te sturen op het effectief ondersteunen van kwetsbare gezinnen binnen het sociaal domein.

1 Bron: Dashboard WBO Jeugdhulp

2 Bron: Dashboard WBO Jeugdhulp

Wat willen we bereiken?

Meer kinderen in Breda kunnen in de eigen thuis-situatie opgroeien, het aantal uithuisplaatsingen is in vier jaar tijdgedaald.

Het aantal noodzakelijke plaatsingen in crisis, verblijfs- en gesloten jeugdzorg is in vier jaar tijd afgenomen met 5% ten opzichte van 2018.

De periode binnen de verblijfszorg is verkort ten opzichte van het jaar 2018.

Wat gaan we daarvoor doen?

Investeren in samenhangende ondersteuning:

Meer samenhang in ons brede aanbod van ondersteuning aan kwetsbare kinderen en hun gezinnen is nodig om in een vroeger stadium de belangrijkste oorzaak van een uithuisplaatsing aan te kunnen pakken. Systeemgericht en integraal werken binnen en tussen de ketens Jeugd, Wmo en Participatie en het versterken van de kwaliteit van de ondersteuning, staan daarin centraal. De komende jaren werken we aan het nog beter op elkaar laten aansluiten van de gezinsgerichte dienstverlening vanuit de Thematafels 'Opgroeien', 'Zorg voor elkaar' en 'Aan de Slag', aan het verbeteren van de kwaliteit en effectiviteit van deze ondersteuning en aan de vroegsignalering binnen en tussen de ketens door onder andere de inzet van de 'regieapplicatie sociaal domein'. Daarnaast blijven we investeren op de samenwerking tussen partners in de overgang naar volwassenheid voor kwetsbare jongeren. Dit doen we onder andere door de afstemming tussen wonen en zorg en door de knelpunten aan te pakken die de doorstroom naar reguliere huurwoningen belemmeren.

Iedereen die bijdraagt aan het welzijn, de zelfstandigheid en het meekrijgen van Bredanaars mag aansluiten bij de thematafels. Partners aan tafel komen gezamenlijk tot een plan en kunnen hiervoor subsidie aanvragen. Zo doen we dat bijvoorbeeld ook voor de activiteiten die uitgevoerd worden op het gebied van preventie en vrij-toegankelijke jeugdhulp, aan de Thematafel Opgroeien.

Versterken deskundigheid verwijzers:

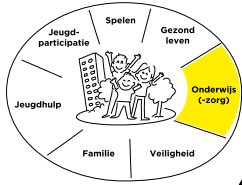
Gericht verwijzen is belangrijk om kinderen en hun gezinnen sneller hulp te kunnen bieden, passend bij de problematiek(en). Dit gaat dan niet alleen over de inzet van hulp, maar ook over het gericht op- en afschalen naar andere vormen van hulp waar dit nodig of mogelijk is. Dat vraagt samenwerking en duidelijkheid in regievoering. Verwijzers zullen hierin beter worden toegerust. Enerzijds door het vergroten van hun eigen deskundigheid en anderzijds door de mogelijkheden te verruimen om specialisten te consulteren. We gaan de huidige inrichting van de consultatiefuncties dan ook herijken, met goede toegankelijkheid, bereikbaarheid en beschikbaarheid als belangrijkste elementen. Ook gaan we onderzoeken of de consultatiefuncties breder beschikbaar kunnen worden gesteld voor professionals in de uitvoering.

Verbeteren aanbod passende hulp:

Het vergroten van de eigen kracht en van mogelijkheden van kwetsbare gezinnen staat aan de basis van 'zo thuis mogelijk' op kunnen groeien. We gaan daarom meer investeren in en ruimte maken voor initiatieven voor informele zorg en ambulante hulp die uithuisplaatsing kunnen voorkomen of verkorten. Verder gaan we aan de slag om pleeggezinnen en gezinshuizen beter toe te rusten om kinderen met complexe problematiek goed te kunnen opvangen en begeleiden. Dat betekent betere en snellere toegankelijkheid tot aanvullende hulp en/of vergoedingen, het organiseren van een netwerk tussen pleegouders- en gezinshuizen en het opstellen van heldere kwaliteitseisen voor pleeg- en gezinshuizen.

“Waar ik mijn talenten kan ontwikkelen, gewaardeerd word, zelfvertrouwen opbouw en leer omgaan met tegenslagen.”

Onderwijs(-zorg)

Ook kwetsbare kinderen en jongeren moeten onderwijs kunnen volgen. Waar extra ondersteuning vanuit jeugdhulp noodzakelijk is, wordt dit zoveel mogelijk binnen de schoolsetting georganiseerd en afgestemd met de thuissituatie.

In het voortgezet onderwijs wordt gewerkt met M@zl: een integrale aanpak van ziekteverzuim. In deze aanpak werken scholen de JGZ en leerplicht nauw samen, waardoor problematiek vroegtijdig gesignaleerd wordt.

Kinderen hebben recht op onderwijs waarmee zij zich ontwikkelen voor een passende plek in de samenleving. Onderwijs bereidt hen voor op hun toekomst en op het meedoen in de samenleving en is dan ook een belangrijk leefdomein voor kinderen en jongeren. Een sterk pedagogisch klimaat is daarbij essentieel en randvoorwaardelijk om tot leren te komen. Dit pedagogisch klimaat krijgt vorm door de ontmoeting tussen leerlingen, opvoeders, docenten, professionals en vrijwilligers uit de wijk. Succes op school is een belangrijke beschermende factor in de ontwikkeling van een kind. Een ononderbroken schoolloopbaan, het voorkomen van schooluitval en een samenhangende aanpak van vraagstukken thuis, in de wijk en op school, dragen bij aan het gezond en veilig opgroeien en aan een goede voorbereiding op de toekomst.

Kinderen en jongeren kunnen tijdens hun schoolgaande jaren tegen diverse moeilijkheden aanlopen die hun ontwikkeling kunnen belemmeren. Onderwijsgerelateerd of als gevolg van omstandigheden thuis. Ook kunnen fysieke of mentale problemen ervoor zorgen dat in het onderwijs extra hulp nodig is. Een deel van de obstakels binnen de schoolloopbaan kan samen met opvoeders, het kind zelf en de school worden overbrugd. Binnen het onderwijs zijn daartoe mogelijkheden voor extra ondersteuning en begeleiding in leren en ontwikkelen. Waar nodig kan een kind ook (tijdelijk) geplaatst worden op het speciaal onderwijs. Voor sommigen is echter meer nodig. Bijvoorbeeld extra hulp bij ernstige dyslexie, de inzet van persoonlijke verzorging bij

een beperking of de inzet van specialistische jeugdhulp bij ernstige psychische of ontwikkelingsproblematiek. Een klein deel van de kinderen heeft zulke specifieke onderwijs- en zorgbehoeften, dat een gecombineerd aanbod van (speciaal) onderwijs en jeugdhulp nodig is. Juist voor deze groep is het van groot belang een goede verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp te maken en te werken vanuit een samenhangende aanpak binnen de school en de thuissituatie. Voor sommigen is een geïntegreerd programma van onderwijs én behandeling de enige mogelijkheid om onderwijs te kunnen (blijven) volgen. Goed contact en samenwerking met de school, de thuissituatie en eerdere vormen van hulp, kunnen de (verblijfs)duur in een instelling dan voorkomen of verkorten en het herstel van het gewone leven vergemakkelijken.

Waar staan we nu?

De afgelopen jaren is veel tijd en energie geïnvesteerd in de samenwerking tussen gemeente (taken vanuit leerplicht, jeugdhulp en onderwijsbeleid), scholen, professionals en passend onderwijsverbanden. Dit heeft onder andere geleid tot:

- de inzet van de school CJG-er als verbindende schakel tussen vragen op school en thuis;
- een 'driehoek' tussen school/samenwerkingsverband, leerplicht en jeugdhulp voor afstemming passend onderwijs/passende hulp op casusniveau;
- het efficiënter organiseren van de beschikbaarheid van jeugdhulp binnen speciaal onderwijs;
- beschikbaarheid van specialistische expertise op het gebied van onderwijspsychologie voor verwijzers.

Deze samenwerking is van belang om een sterk pedagogisch klimaat te creëren, waarbij hulpvragen tijdig gesignaleerd worden en op laagdrempelige wijze ondersteuning geboden kan worden. De school is de plek om preventief te kunnen schakelen op mogelijke opvoed- en opgroevragen. Daarnaast hebben gemeenten en regionale samenwerkingsverbanden Passend onderwijs (RSV), deels gemeenschappelijke verantwoordelijkheden voor kwetsbare kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte. Veel kinderen die thuis problemen hebben,

lopen ook op school tegen knelpunten aan. En vice versa. Afstemming tussen (ondersteuning binnen) school en de thuissituatie is dus ook hier noodzakelijk.

We zien echter nog grote uitdagingen om - ieder vanuit een eigen verantwoordelijkheid, maar wel goed afgestemd op elkaar - de juiste ondersteuning en hulp te organiseren voor kwetsbare kinderen en jongeren. Professionals in en om de school weten elkaar nog onvoldoende tijdig te vinden om schooluitval te voorkomen. En soms ontbreekt het aan slagkracht om in een vastgelopen situatie een passende oplossing te forceren. Jeugdhulp wordt dan soms te makkelijk ingezet ter vervanging van onderwijs. Of een leerling zit thuis omdat een integrale aanpak ontbreekt. Hierdoor dreigt passende onderwijs-zorg vanuit het perspectief van het kind uit beeld te raken en ontstaat extra druk op het jeugdhulpbudget. Samenwerking tussen de organisaties verdient daarmee nog steeds de nodige aandacht. Ook binnen de gemeente liggen kansen voor een goede onderwijs-zorg-verbinding door onze dienstverlening in voor- en vroegschoolse educatie, leerplicht, voortijdig schoolverlaten en jeugdhulp nog beter op elkaar te laten aansluiten.

Uit het jaarverslag 2017-2018 van het Regionaal Bureau Leerplicht West-Brabant (RBL) blijkt dat 127 jeugdigen uit Breda in het schooljaar 2017-2018 een vrijstelling van onderwijs hadden. Dat is 0,49% van de jeugdigen in de leeftijd van 5 tot 18 jaar. Verder is er in dat schooljaar door het onderwijs voor 20 jeugdigen langdurig relatief verzuim (voorheen 'thuiszitters') gemeld bij het RBL. Het gaat dan om jeugdigen met een schoolinschrijving die langer dan 4 weken hebben verzuimd. Voor 16 jeugdigen ging het daarbij om verzuim langer dan drie maanden. In het verslag wordt aangegeven dat de voornaamste reden voor thuiszitten is dat er tijdelijk geen geschikt onderwijsaanbod is voor een leerling. Bijvoorbeeld vanwege wachtlijsten na een verwijzing naar het speciaal onderwijs of een hulpverleningstraject.

Regionale samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs

Het RSV Breda organiseert voor de scholen van elf gemeenten in de regio passend en zoveel mogelijk thuisnabij, onderwijs. Daarnaast zijn zij verantwoordelijk voor het terugdringen van het aantal thuiszittende kinderen.

Wat willen we bereiken?

Kinderen zitten niet thuis zonder passend aanbod vanuit onderwijs en/of jeugdhulp.

Het aantal kinderen dat zonder vrijstelling van onderwijs in een jeugdhulptraject buiten de schoolsetting terecht komt is gereduceerd tot 0.

Wat gaan we daarvoor doen?

Investeren in kwaliteit en expertise:

Interprofessionele samenwerking van onderwijs en zorg op en rondom scholen draagt bij aan een veilig en sterk pedagogisch klimaat binnen het onderwijs. En is bovendien noodzakelijk om kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte onderwijs te laten volgen. Het betrekken van opvoeders en kind is hierin essentieel om tot duurzame oplossingen te komen. Daarom gaan we het proces van afstemming nog beter faciliteren zodat professionals samen met opvoeders en kind tijdig een goede inschatting kunnen maken van wat het kind nodig heeft. Dit gaan we doen door concrete werkafspraken tussen scholen, RSV, CJG, Team Regisseurs Jeugd, jeugdgezondheidszorg en leerplicht te maken op school- en wijkniveau. En ook door de inzet van specialistische expertise vanuit de consultatie- en adviesfuncties beschikbaar te stellen. Op de plekken waar opvoeders en jeugdigen dagelijks komen, zoals op kinderopvangvoorzieningen en scholen, starten wij met pilots waar opvoeders, jeugdigen en professionals met elkaar in gesprek gaan

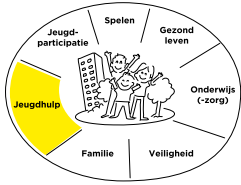
over opgroeien, opvoeden en ontwikkeling. Daarnaast stellen we specialistische expertise vanuit de consultatie- en adviesfunctie beschikbaar. Dit doen we door de afstemming met aanpalende terreinen zoals kinderopvang, voor- en vroegschoolse educatie en jeugd- en jongerenwerk beter te faciliteren voor een integrale benadering vanuit alle leefgebieden die cruciaal zijn voor de ontwikkeling van kinderen.

Versterken integraal hulpaanbod:

Wanneer meer nodig is dan de begeleiding die het onderwijs kan bieden, is het belangrijk dat dit integraal, tijdig en passend geregeld wordt. Op school en thuis. Uitgangspunt is om extra hulp en ondersteuning laagdrempelig en efficiënt te organiseren. Dicht bij het kind, dus zoveel mogelijk binnen de school en thuissituatie. In overleg met scholen en het RSV Passend Onderwijs, werken we een plan uit om jeugdhulp binnen het (speciaal) onderwijs meer collectief te organiseren. Zo wordt de hulp binnen de school direct beschikbaar en kan waar van toepassing - integraal met ondersteuning vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz) of de Zorgverzekeringswet (Zvw) aangeboden worden. Daarbij komen we tot een concrete definiëring, organisatie en bekostiging van onderwijszorgarrangementen.

**“Ik wil fouten
mogen maken en
experimenteren.”**

“Iemand die af en toe komt kijken hoe dat het gaat.”

Jeugdhulp

In Breda weten kwetsbare kinderen en hun gezinnen de weg te vinden in de ondersteuning en bescherming die zij nodig hebben. De jeugdhulp die nodig is, moet goed bereikbaar en tijdig beschikbaar zijn.

Kinderen hebben het recht op een passend aanbod van en toegang tot jeugdhulp. Opvoeders zijn verantwoordelijk voor het verzorgen, begeleiden en opvoeden van hun kinderen. De gemeente ondersteunt hen hierin met goede (basis)voorzieningen. Wanneer opgroeien of opvoeden (even) niet goed gaat en opvoeders en kinderen dit zelf of met hun eigen netwerk en beschikbare basisvoorzieningen niet op kunnen lossen, is jeugd- en opvoedhulp beschikbaar. De gemeente organiseert deze jeugdhulp. Met als doel de eigen kracht van de jongere te vergroten en het zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin en van andere mensen in de omgeving te versterken.

Een goed en doordacht systeem van jeugdhulpverlening is hierin van groot belang. Een systeem waarin kinderen en gezinnen weten waar zij voor hulp terecht kunnen en die hulp ook tijdig ontvangen. Een systeem, waarin professionals samenwerken vanuit vakmanschap gericht op het voorkomen (en van het verergeren) van problemen door actief en maximaal bij te dragen aan de eigen kracht van het kind en opvoeders. Met het accent op het meedoen in de samenleving.

Kwetsbare gezinnen hebben vaak op verschillende leefgebieden zorg en ondersteuning nodig. Bijvoorbeeld op het gebied van werk en inkomen, maatschappelijke ondersteuning, wonen, onderwijs, jeugdhulp, veiligheid en (geestelijke) gezondheid. Soms zijn deze gezinnen moeilijk te bereiken of vertonen zij juist zorgmijddend gedrag. Voor deze gezinnen is een samenhangende, systeemgerichte aanpak noodzakelijk om te voorkomen dat de kinderen steeds kwetsbaarder worden waardoor hun ontwikkeling wordt bedreigd. Voor deze gezinnen is het extra belangrijk om te weten waar ze aan kunnen kloppen voor hulp. En om de juiste ondersteuning te krijgen voor meer zicht op hun problemen en daardoor meer inzicht in de hulpvraag. Voor opvoeders en voor de kinderen.

Waar staan we nu?

De gemeente is met de Jeugdwet verantwoordelijk voor het organiseren van een effectief en efficiënt jeugdhulpstelsel. Een stelsel waarin (preventieve) ondersteuning en jeugdhulp tijdig beschikbaar is voor kinderen en opvoeders en waarin kinderen in onveilige situaties worden beschermd. De Jeugdwet heeft als belangrijke achterliggende gedachte, dat we in onze samenleving kwetsbaarheid in opvoeden en opgroeien (weer) willen normaliseren. Daarom is de inrichting van ons jeugdhulpstelsel gebaseerd op herstel van het gewone leven en het tegengaan van problematiseren en 'labelen'.

Jeugdgezondheidszorg speelt - als laagdrempelige basisvoorziening - een belangrijke rol bij het geven van informatie en advies bij veelvoorkomende opvoed- en opgroevragen. Vanuit de Thematafel Opgroeien, bieden jeugd- en jongerenwerkers, vrijwilligers en jeugdprofessionals (preventieve) ondersteuning en begeleiding. Met de 'doorontwikkeling CJG' brengen we een duidelijker onderscheid aan tussen lichte ondersteuning enerzijds en verwijzing naar specialistische hulp anderzijds. Daarnaast zetten we in op de verbinding tussen sociale- en medische professionals binnen het jeugddomein, met als doel om hulp voor jeugdigen tijdig, gericht en deskundig in te zetten. Met het project 'Ziekenhuis CJG-er' is ingezet op de verbinding met kinderartsen en het ziekenhuis. De komende periode investeren we in de verbinding met de huisarts middels het project 'De jeugdprofessional bij de huisarts'. Door de inzet van het Jeugdadviesteam en GGZ-consultatie brengen we specialistische expertise dicht naar de voorkant. Tenslotte kopen we samen met regiogemeenten in West-Brabant Oost specialistische jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering in voor de meer complexe tot zeer ernstige opvoed- en opgroei-problemen. Het borgen van veiligheid voor kinderen en het bieden van bescherming bij onveiligheid, loopt als rode draad door het gehele jeugdhulpstelsel en werken we daarom met alle betrokken partners en gemeenten uit.

Een aantal ontwikkelingen is op dit moment van grote invloed op dit jeugdhulpstelsel. Enerzijds stelt de financiële druk ons voor flinke uitdagingen om meer grip te krijgen op het functioneren van het stelsel. En, belangrijker nog, de zorg beschikbaar te houden voor kinderen die dit het meest nodig hebben. In het Actieplan Jeugd 2019-2020 is inzichtelijk gemaakt welke stappen we daartoe ondernemen. Anderzijds wordt naar aanleiding van de evaluatie op de Jeugdwet, landelijk meer sturing gegeven aan de gewenste verandering van de jeugdhulp. Dit gebeurt inhoudelijk door verschillende actieprogramma's, die medebepalend zijn voor het gemeentelijk beleid op deze thema's, maar ook door in te grijpen op de organisatie van het jeugdhulpstelsel en bijbehorende regionale samenwerkingen. Bovenstaande ontwikkelingen in combinatie met de diversiteit aan zorgaanbieders maakt dat het zorglandschap flink in beweging is. Verder vindt op dit moment een herijking plaats van het samenwerkingsconstruct van de regio West-Brabant Oost en het gezamenlijke beleid voor wat betreft de organisatie van de jeugdhulp.

Aanleiding voor al deze ontwikkelingen is onder andere dat het aantal kinderen in Breda dat gebruik maakt van specialistische jeugdhulp in de afgelopen jaren is toegenomen. Van bijna 9% in 2016 naar circa 12% in 2018³. Met daarbij een relatief lage uitstroom uit deze jeugdhulp; in de periode van 2015-2018 is voor 38% van de kinderen de inzet van specialistische jeugdhulp beëindigd⁴. We constateren ook dat er soms sprake is van een te lange zoektocht om de juiste ingang te vinden en vervolgens effectieve hulp te ontvangen. Bij complexe situaties ontbreekt soms regie, waardoor problemen te lang duren en soms zelfs verergeren. Dit geeft belangrijke aanknopingspunten voor verbeteringen van de toegankelijkheid van ons jeugdhulpstelsel. Ook vragen landelijke en lokale ontwikkelingen om opnieuw te bekijken hoe een vitaal zorglandschap eruit zou moeten zien. Een zorglandschap waarin er sprake is van optimale combinaties in het zorgaanbod, gemeenten regie voeren op gewenste ontwikkelingen en innovatie ontstaat, zodat een passend aanbod aan ondersteuning voor jeugdigen en opvoeders beschikbaar is en blijft.

Wat willen we bereiken?

Normaliseren en versterken van het sociale netwerk vormen de uitgangspunten voor de inzet van preventie en ondersteuning aan kinderen en gezinnen met opvoed- en opgroevragen. De instroom in de specialistische jeugdhulp is in vier jaar tijd verminderd met 5% ten opzichte van 2018.

De inzet van jeugdhulp heeft als resultaat 'het herstel van het gewone leven'. De uitstroom van kinderen uit de specialistische jeugdhulp is in vier jaar tijd gestegen met 10% ten opzichte van 2018.

Wat gaan we daarvoor doen?

Verbeteren toegankelijkheid:

Voor opvoeders en kinderen met een hulpvraag is het belangrijk om duidelijke informatie te krijgen waar zij terecht kunnen en welke ondersteuning beschikbaar is. Uitgangspunt daarbij is dat hulp en ondersteuning 'zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig' ingezet wordt. Wederom met herstel van het gewone leven als doel. Om te voorkomen dat opvoeders en kinderen te vaak worden doorverwezen of niet de juiste hulp krijgen, verbeteren we onze informatievoorziening over jeugdhulp. Samen met onze partners aan de Thematafel Opgroeien, stellen we duidelijke informatie op over wat verwacht mag worden van het CJG en welke hulp en ondersteuning aanwezig is. En met het project 'De jeugdprofessionals bij de huisarts' willen we komen tot een duurzame samenwerking tussen professionals uit het medisch en sociaal domein, zodat vragen die via de huisarts lopen ook integraal worden opgepakt. Verder gaan we de consultatie- en adviesfunctie voor verwijzers herijken en versterken, zodat specialisten snel kunnen worden geraadpleegd bij complexe problematiek.

3 Bron: Dashboard WBO Jeugdhulp

4 Bron: Dashboard WBO Jeugdhulp

We zetten in op de verbinding tussen het medisch en het sociaal domein, waardoor we opvoeders en kinderen sneller de best passende hulp kunnen bieden. Zo worden de kinderartsen in Amphia ondersteund door een jeugdprofessional. Daarnaast start een project bij 12 huisartsenpraktijken, waarbij een jeugdprofessional ingezet wordt wanneer er vragen spelen over opvoeden, er zorgen zijn over de ontwikkeling van het kind of als er psychische of sociale problemen zijn.

Versterken vakmanschap en kwaliteit:

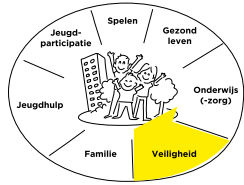
Professionals en vrijwilligers zijn het kapitaal van het jeugdhulpstelsel. Om ervoor te zorgen dat zij hun bijdrage kunnen blijven leveren aan de ontwikkeling van kinderen, zijn gezamenlijk investeren in kennis, tijd, ruimte, een lerende omgeving voor professionals én een veilige omgeving randvoorwaardes. Samen met onze partners aan de Thematafel Opgroeien, Team Regisseurs Jeugd én de jeugdhulpaanbieders, geven we invulling aan deze lerende en innoverende omgeving. Centrale thema's daarin zijn het 'normaliseren van opvoed- en opgroevragen', het 'vergroten van het oplossend vermogen van kinderen en gezinnen' en het 'herstel van het gewone leven'. Om te kunnen monitoren hoe dit vakmanschap zich in de praktijk ontwikkelt en te kunnen sturen op kwaliteitsverbetering van het hulpaanbod, ontwikkelen we een kwaliteitsinstrument jeugdhulp.

Verbeteren doorstroom jeugdhulp:

De afgelopen jaren is sprake van zowel een toename van het aantal kinderen in specialistische jeugdhulp als van langer durende hulp tegen hogere kosten. Naast de maatregelen gericht op het afbakenen van de reikwijdte van de jeugdhulp, het verbeteren van de toegang en het ambulante specialistische aanbod - beschreven in Actieplan Jeugd 2019-2020 - zien we kansen voor een omslag in een betere sturing op de door- en uitstroom. Ook dit vanuit de grondgedachte van het herstel van het gewone leven.

“Een plek waar ik mezelf kan zijn.”

Veiligheid

Kinderen moeten in Breda in veiligheid kunnen opgroeien. Waar onveilige situaties ontstaan die hun ontwikkeling bedreigen, zorgen we voor goede bescherming met een zo snel mogelijk herstel van het gewone leven. Hulp op vrijwillige basis is daarbij het uitgangspunt. Wanneer gedwongen hulp toch nodig is, zetten we deze effectief en zo kort mogelijk in.

Jeugdbeschermingstafel WBO

Bij de jeugdbeschermingstafel gaan we het gesprek aan met gezinnen waar sprake is van ernstige zorgen over de veiligheid van de kinderen en vrijwillige hulpverlening niet toereikend is of niet aanvaard wordt. Met het gezin en ketenpartners Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming en toegangsteams WBO, worden afspraken gemaakt over de inzet van hulpverlening en/of de noodzaak van een raadsonderzoek.

Kinderen hebben het recht om op te groeien in een veilige omgeving en op bescherming als opvoeders hen onvoldoende veiligheid of ontwikkelingskansen bieden. Dat betekent dat een kind structureel moet kunnen rekenen op een volwassene die voorziet in zijn basale fysieke en emotionele behoeften, die hem beschermt tegen gevaar en die daarin continuïteit en voorspelbaarheid biedt. Sommige kinderen leven echter in gezinssituaties waar complexe problemen op meerdere leefgebieden spelen. Kinderen binnen deze gezinnen zijn kwetsbaar. Meestal als gevolg van de problematiek van de opvoeders, zoals schulden, een complexe scheiding, huiselijk geweld, huisvestingsproblemen of verslavingen. Wanneer deze kinderen daarbij ook gedrags- of ontwikkelingsproblemen hebben of ontwikkelen, zijn ze extreem kwetsbaar. De veiligheid van het kind heeft altijd prioriteit.

Voor een deel kunnen we onveilige situaties mogelijk herstellen door tijdig te signaleren en door het bieden van samenhangende hulp en ondersteuning op de verschillende leefgebieden. Wanneer opvoeders daaraan niet kunnen of willen meewerken, bestaat de mogelijkheid om hulpverlening in te zetten via een kindbeschermingsmaatregel. Bijvoorbeeld een (voorlopige) ondertoezichtstelling van het kind. Of - in zeer ernstige zaken - een gezagsbeëindigende maatregel waarbij (een van) de opvoeders het gezag verliest/verliezen. Daar waar sprake is van structurele en ernstige onveiligheid, kan dit voor een kind ook betekenen dat het (tijdelijk) niet meer thuis kan wonen. Waar mogelijk wordt onderdak gezocht bij familie of het sociale netwerk. Lukt dat niet, dan komt jeugdhulp in beeld (zie ook thema familie in dit hoofdstuk).

Soms creëren kinderen en jongeren onveilige situaties voor zichzelf of anderen. Bijvoorbeeld vanwege ernstig agressief of grensoverschrijdend gedrag of omdat ze strafbare feiten plegen. In uiterste gevallen kan een gedwongen plaatsing in gesloten jeugdzorg, jeugddetentie en/of een jeugdreclasseringsmaatregel noodzakelijk zijn.

Veiligheidshuis Baronie Breda

Het Veiligheidshuis Baronie Breda is een netwerksamenwerking tussen straf-, zorg- en gemeentelijke partners. Het doel van de samenwerking is het terugdringen van overlast, huiselijk geweld en criminaliteit. De focus in de samenwerking ligt op complexe veiligheids casuïstiek.

“Veiligheid is voor mij familie.”

Waar staan we nu?

Om de veiligheid van kinderen te borgen, moeten alle betrokken professionals bij gezinnen (sociaal domein breed) oog hebben voor de consequenties die de problemen van opvoeders voor het veilig en gezond opgroeien van de kinderen hebben. (Vroeg)signaleren van onveilige situaties voor kinderen én daar vervolgens op doorpakken, is daarbij cruciaal. We hebben daarom de afgelopen jaren geïnvesteerd in:

- het trainen van professionals in het sociaal domein in het werken met ‘meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling’ en met ‘Richtlijnen Zicht op veiligheid’;
- een preventieve aanpak van jeugdoverlast en -criminaliteit door de inzet van jeugd- en jongerenwerk in de wijken;
- de Jeugdbeschermingstafel: gesprek met opvoeders, jeugdige professionals en Raad voor de Kinderbescherming wanneer gedwongen hulpverlening noodzakelijk blijkt;
- een gezamenlijke opdracht voor en van ketenpartners in de jeugdbescherming voor de aanpak ‘samen rond het gezin’ ter verbetering van de doorlooptijd in de jeugdbeschermingsketen;
- de Pilot ‘samenwerking rechtbank in complexe scheidingen’ gericht op een meer tijdige en passende inzet van jeugdhulp en het voorkomen van kindbeschermingsmaatregelen;
- de implementatie van de regieapplicatie gemeentelijk sociaal domein;
- het beschikbaar maken van specialistische gezinsinterventies bij complexe en meervoudige (veiligheids)problematiek binnen de specialistische jeugdhulp, zoals Kanz en MST.

In 2018 kregen 418 kinderen in Breda te maken met een jeugdbeschermings- en/of een jeugdreclasseringsmaatregel. In totaal ging dat om 528 maatregelen. We zien dat het aantal maatregelen op jaarbasis sterk kan fluctueren. Over het geheel genomen is er sprake van een lichte afname van het aantal maatregelen, het is echter nog te

vroeg om te spreken van een trend. Om een verdere daling te realiseren, moeten we blijvend investeren. De praktijk leert ons namelijk dat het bereiken en effectief ondersteunen van de meest kwetsbare kinderen en gezinnen die te maken hebben met onveilige situaties een zware opgave is. Een opgave die vraagt om een constante, niet aflatende, aandacht voor zowel de problematiek zelf als voor de verbetering van de samenwerking tussen betrokken organisaties in het brede sociale domein.

Zorgmijding van jongeren en gezinnen en de complexiteit van de problematiek, zijn belangrijke redenen waarom hulp niet altijd op de juiste manier ingezet wordt. Tel daarbij op, dat veiligheidsproblematiek maar voor een beperkt deel op te lossen is vanuit jeugdhulp, omdat de oorzaken meestal liggen bij de problemen van de opvoeders zelf, zoals schulden, een complexe scheiding of psychiatrische problematiek. Het vergt een integrale aanpak van volwassenenzorg én jeugdhulp om de ontwikkelingskansen voor de kinderen in het gezin te verbeteren.

Wat willen we bereiken?

Kinderen en gezinnen met veiligheidsproblematiek ontvangen meer effectieve hulp op vrijwillige basis, het aantal kindbeschermingsmaatregelen neemt in vier jaar tijd af met 7% ten opzichte van 2018.

Het aantal kindbeschermingsmaatregelen langer dan een jaar neemt in vier jaar tijd af met 25% ten opzichte van 2018.

Het aantal jeugdreclasseringsmaatregelen neemt in vier jaar tijd af met 5% ten opzichte van 2018.

Wat gaan we daarvoor doen?

Investeren in tijdige signalering en aanpak:

Om ernstige en acute onveiligheid te voorkomen is het van belang om gezinsproblematiek veel eerder te signaleren en op basis daarvan snel actie te ondernemen. Het toepassen van de 'Kindcheck' en vaardigheden voor het uitvoeren van de stappen van de Meldcode Kinder mishandeling en Huiselijk Geweld, zijn daarvoor essentieel. Binnen de opdrachten aan de Thematafel Opgroeien en de werkwijze van het Team Regisseurs Jeugd, vragen we specifiek aandacht voor dit thema. Ook maken we training en deskundigheidsbevordering van professionals mogelijk. Om professionals te ondersteunen in het handelen bij onveiligheid, wordt specialistische kennis over een veilige ontwikkeling toegevoegd aan de consultatie- en adviesfunctie. Verder gaan we onderzoeken op welke wijze we de informatie-uitwisseling over signalen van onveiligheid en de synergie tussen professionals in het brede sociale domein beter kunnen faciliteren. Door een sterkere verbinding te leggen tussen het zorg- en veiligheidsbeleid zorgen we dat (dreigend) crimineel gedrag sneller gesignaleerd wordt, om te voorkomen dat jongeren daadwerkelijk in de criminaliteit belanden of zelf slachtoffer worden.

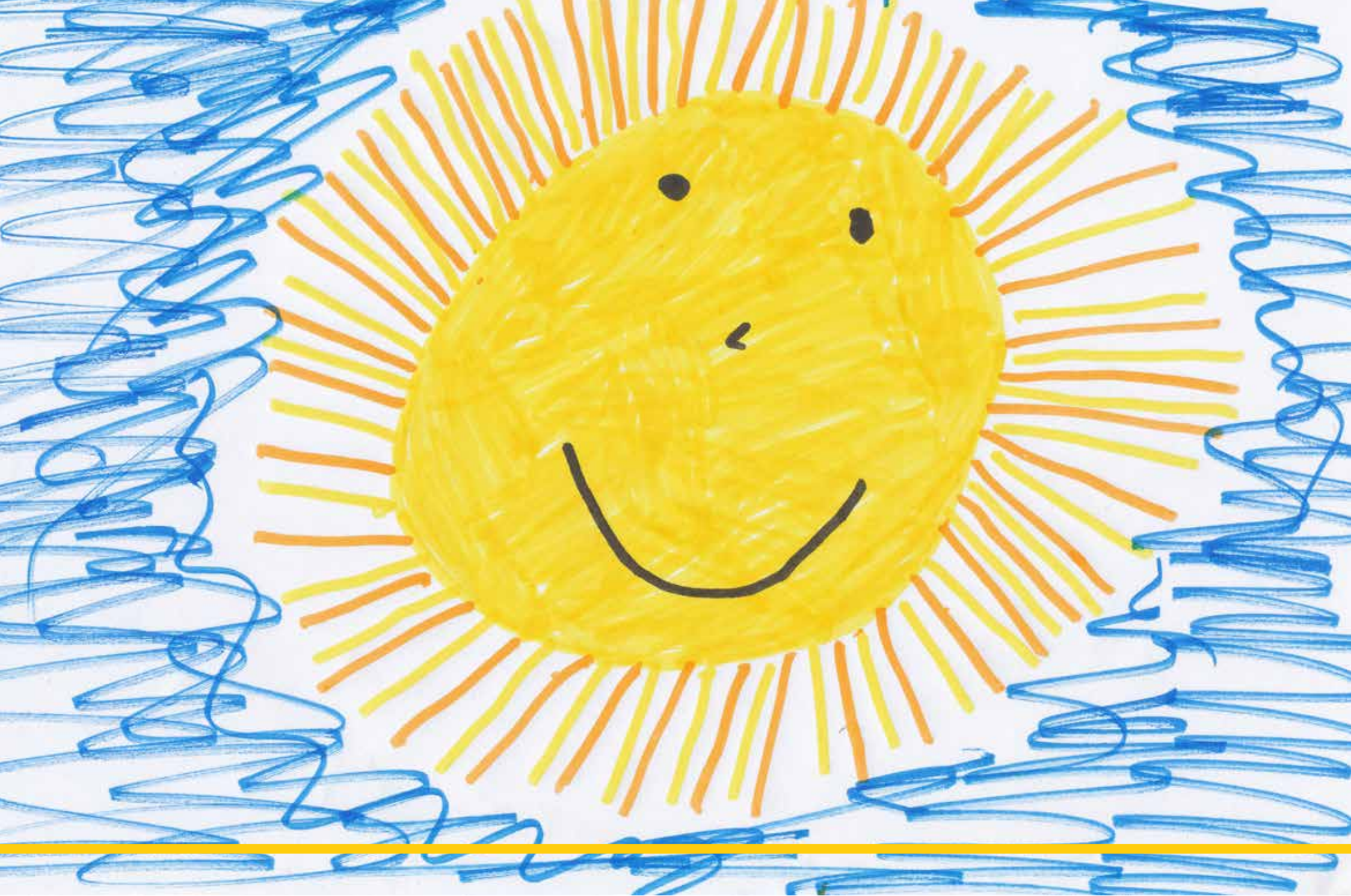
Samen rond het gezin:

Om de veiligheid van kinderen te kunnen borgen, vervangen we de huidige ketenaanpak door een netwerkaanpak. Het gezin staat centraal en professionals voegen bij (ernstige) onveilige situaties in en uit bij het gezinssysteem, ieder vanuit de eigen expertise en rol en afhankelijk van de problematiek. Met als doel om het gezin zo zelfstandig mogelijk te laten functioneren en de veiligheid voor de kinderen te borgen. Tussen de betrokken organisaties en professionals maken we heldere afspraken over oordeelsvorming en regievoering. Ook de werkwijze van de jeugdbeschermingstafel stemmen we af op deze aanpak.

Beter passende interventies:

Ook binnen gedwongen hulpverlening staat het vergroten van de eigen mogelijkheden en het herstel van het gewone leven centraal. De gemeentelijke toegang heeft meer zicht op de lokale sociale kaart dan bovenregionaal werkende jeugdbeschermingsorganisaties. Om meer hulp op maat te kunnen inzetten, faciliteren we de afstemming tussen de gemeentelijke jeugdregisseurs en jeugdbeschermers/ jeugdreclasserders over de inzet van jeugdhulp en de overdracht van gedwongen naar vrijwillige hulpverlening. Dit doen we onder andere door werkplekdeling en het organiseren van bijeenkomsten voor kennisuitwisseling. Daarnaast doen we met de partners in de jeugdstrafrechtketen onderzoek naar het beter stroomlijnen van de toeleiding naar en een betere beschikbaarheid van passende jeugdhulp die nodig wordt geacht vanuit het jeugdstrafrecht. Dit doen we in samenspraak met het Veiligheidshuis Baronie Breda.

4 Planning en proces

De looptijd van dit plan is (in elk geval) vier jaar (van 2020 tot en met 2023). In deze periode spannen we ons in om de gestelde doelen te behalen. Het eerste jaar staat in het teken van het nader concretiseren van de aanpak en het bestendigen van de aanpassingen in de structuur en organisatie van het jeugdhulpstelsel zoals beschreven in dit beleidsplan en in het Actieplan Jeugdhulp 2019-2020. Dit heeft - net als in veel andere gemeenten - nog even onze absolute prioriteit. In 2021 en 2022 moeten de eerste resultaten van de aanpak zichtbaar worden en kunnen we op basis daarvan sturing geven aan het vervolg in 2023.

De voortgang gaan we monitoren aan de hand van een aantal indicatoren die worden vastgesteld op basis van de doelen uit dit beleidsplan. Deze gaan onder andere over het gebruik van specialistische jeugdhulp, het aantal kinderen in verblijfszorg en gezinsvormen, de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering en de samenhang tussen jeugdhulp in relatie tot onderwijs. Het streven is om deze indicatoren en de monitor van het Actieplan Jeugdhulp bij elkaar te brengen in één monitor en deze waar mogelijk in lijn te brengen met de Staat van Sociaal en Vitaal Breda.

Samen voor onze toekomst

BREDA
BRENGT HET SAMEN